

UJEDINJENA I OJAČANA EVROPA

Foto: EPA-REX / HAYOUNG JEON

Norbert Bekman-Dirkes, direktor
Fondacije Konrad Adenauer za Srbiju

Na demokratiji se mora raditi svaki dan

Suzana Grubješić,
direktorka Centra za
strateške analize i prognoze

Besmisleno je obilaženjem regiona trčati prema Uniji

Foto: FoNet / Aleksandar Levajković

Održan vebinar o nemačkom
predsedavanju EU koji su
organizovali Fondacija
Konrad Adenauer i Danas

Berlinski proces je lokomotiva za Zapadni Balkan

Tomas Šib

Foto: BETAPHOTO / Milan Obradović

Nemački pogled na budućnost Evrope

U fokusu nemačkog predsedavanja Savetu Evropske unije nalazi se borba protiv virusa covid 19 i njegovih ekonomskih i socijalnih posledica, ali i posledica po naše razumevanje slobode i vladavine prava, jednom rečju, po naše evropske vrednosti. Zamislite trougao čije tri stranice moraju imati adekvatnu dužinu. Ako produžimo stranicu zdravstvene nege, neophodno je voditi računa i o posledicama po ekonomiju i slobodu kako bi celokupna konstrukcija ostala stabilna.

To su značajna pitanja za koja u žustrim raspravama u Savetu EU tražimo rešenje. Naš zadatak kao predsedavajućih Savetu jeste da posređujemo i da tragamo za rešenjima koja su prihvatljiva za sve. Optimista sam da ćemo uspeti.

Usvajanje višegodišnjeg finansijskog okvira i osnivanje Fonda za ublažavanje posledica kovida 19 ušlo je u odlučujuću fazu. Istakao bih tri aspekta: vladavina prava, zaštita klime i solidarnost sa Zapadnim Balkanom. Želimo da jačamo pravnu državu vodeći računa o pravilima vladavine prava (uslovljavanje) prilikom budžetiranja. Takođe, želimo da vodimo konstruktivan i predvidiv dijalog unutar Evropske unije.

U decembru mi, države članice Evropske unije, želimo da postignemo dogovor oko smanjenja emisija ugljen-dioksida unutar EU do 2030. za 55 odsto. Svesni smo da EU mora ispuniti svoju ulogu lidera, kada je u pitanju zaštita klime, koristeći priliku koja se pruža kroz Fond za borbu protiv posledica kovida 19. Obe teme - pravna država i zelena ekonomija - od centralnog su značaja za put Srbije ka EU. One su od suštinske važnosti za uspešno članstvo u modernoj EU. Sebe vidimo kao pouzdanog partnera.

Upravo zato je solidarnost sa Srbijom i Balkanom toliko važna u borbi protiv kovida 19. Zato je usvojen Ekonomski investicioni plan od devet milijardi evra. Zato postoji zelena agenda i regionalni ekonomski prostor kao rezultat samita u Sofiji koji izričito pozdravljam. I zato se svakim danom borimo kako bi omogućili početak pregovora o pristupanju sa Severnom Makedonijom i Albanijom.

Autor je ambasador Savezne Republike Nemačke u Republici Srbiji

Dve teme
- pravna država
i zelena ekonomija
- od centralnog su
značaja za put Srbije ka
Evropskoj uniji. One su od
suštinske važnosti za
uspešno članstvo u
modernoj EU. Sebe
vidimo kao pouzdanog
partnera

Suzana Grubješić, direktorka Centra za strateške analize i prognoze

Besmisleno je trčati ka EU preskakanjem regiona

EU bi morala da održi obećanje dato Zapadnom Balkanu u Solunu 2003: Suzana Grubješić

Foto: Folter / Aleksandra Lergajević

Okada je započet 2014. godine sa idejom da premosti zastoj u politici proširenja Evropske unije, Berlinski proces je dao značajne rezultate. Zastoj je sprečavao zemlje Zapadnog Balkana da imaju evropsku perspektivu, pa je sa Berlinskim procesom proširenje Unije vraćeno na agendu - kaže Suzana Grubješić, direktorka Centra za strateške analize i prognoze.

Inicijativa pokrenuta u glavnom gradu Nemačke pre šest godina, gde je održan i prvi samit, u javnosti je tokom godina postala prepoznatljiva po susretanju lidera „zapadnobalkanske šestorke“ koja su ranije, makar između pojedinih učesnika, često bila gotovo nezamisliva.

Posle Berlina, usledili su samiti u Beču, Parizu, Trstu, Londonu, Poznanju prošle godine i, najsvježiji, u Sofiji 10. novembra, gde su potpisane, odnosno prihvaćene zbog virtuelnog karaktera skupa usled pandemije, deklaracije o zajedničkom tržištu i zelenoj agendi zemalja Zapadnog Balkana.

Politička dimenzija Berlinskog procesa je do sada bila veoma uspešna, ističe Suzana Grubješić.

„Što se tiče ekonomskog dela, radilo se na ekonomskom rastu i saradnji, a najviše se postiglo pre svega u oblasti ekonomskog povezivanja regiona. Ne treba zaboraviti da je ta ideja povezivanja proistekla upravo iz Berlinskog procesa“, ukazuje naša sagovornica. Investicioni forum privrednih komora Zapadnog Balkana, osnovan pod okriljem

Procesa, ima za neke od ciljeva podršku konkurentnosti malih i srednjih preduzeća i omogućavanje boljeg korišćenja dostupnih fondova EU. Vrhunac ekonomske dimenzije saradnje pokrenute u Berlinu trebalo bi da bude uspostavljanje zajedničkog tržišta.

Na pitanje kada se može očekivati sprovođenje zajedničkog tržišta u delo, Grubješić kaže da to „direktno zavisi od partnera sa Zapadnog Balkana koji treba da ga formiraju“. „Šta je ono što sprečava region da brže napreduje? Pre svega bilateralni sporovi“, dodala je, „pro-

► **Za ulazak Kine na Zapadni Balkan je odgovorna Evropska unija koja se povlačila. Nema vakuuma u međunarodnim odnosima - kada se jedan akter povuče, upada drugi**

blemi sa vladavinom prava, nesprovođenje zakona, korupcija, predrasude i međusobno nepoverenje. Nadam se da su svi shvatili da kroz ekonomsko povezivanje može da se dođe do rezultata, a to govore i procene Međunarodnog monetarnog fonda i Svetske banke.“

Kako je u svom obraćanju na poslednjem samitu kazala nemačka kancelarka Angela Merkel, lideri država koje su deo procesa ne treba da smetnu s uma da je njihov zajednički rad od najvećeg značaja.

„Pandemija je pokazala da je regionalna saradnja neophodnost, ne zato što je traži Brisel, nego zato što je to pri-

rodno. Moj utisak je da je besmisleno trčati trku prema Evropskoj uniji bez regionalne saradnje, odnosno preskočiti tu stepenicu“, kaže Suzana Grubješić.

Povezivanje se u okviru Berlinskog procesa, osim na političkom i ekonomskom nivou - gde se počelo podsticanjem saradnje preduzeća, a čiji bi vrhunac trebalo da bude upravo uspostavljanje zajedničkog tržišta - odvija i u oblastima saobraćaja i infrastrukture, kao i na širem društvenom nivou: između civilnih društava, uspostavljanjem Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO), što

uz ukidanje troškova rominga Grubješić takođe ističe kao uspehe. Uspostavljen je i Fond za Zapadni Balkan (WBF).

Ciljevi WBF su promocija i razvoj kulturne saradnje, razvoj naučne razmene, istraživanja i saradnje u oblasti obrazovanja, podsticanje održivog razvoja, saradnje medija - i evropske integracije, što je bitno s obzirom na to da Berlinski proces nije zamena za članstvo u EU, već sredstvo za efikasniji put do njega.

Na konstataciju da se, kada je o procesu integracije regiona u Uniju reč, ponekad čini da pojedinim liderima šest zemalja odgovara održavanje statusa kvo, bez bržeg kretanja ka članstvu, jer

takvo stanje podrazumeva manje obaveza i više prostora za „teranje po svom“, Grubješić ukazuje i na „drugu stranu medalje“. „Da li Evropskoj uniji odgovara brže napredovanje? EU bi morala da održi obećanje dato Zapadnom Balkanu u Solunu 2003“, objašnjava, podsećajući na „nedvosmisleno podršku“ evropskoj perspektivi zemljama regiona izraženu u deklaraciji usvojenoj te godine.

Zelena agenda za Zapadni Balkan i integracija Roma u zemljama regiona takođe su neki od ciljeva Berlinskog procesa. Na primedbu da nema dovoljno volje za rešavanje ovih pitanja - poznato je da su Beograd, Sarajevo i Skoplje, primera radi, u svetskom vrhu po zagađenosti vazduha - naša sagovornica ističe da misli „da nije toliko u pitanju volja koliko nedostatak sredstava“. „Investicioni fond za Zapadni Balkan uveden u tom smislu je dobrodošao“, naglašava, „a integracija Roma je jedan od njegovih stubova. Volje nekad ima više, nekad manje, ali balkanska društva su siromašna. Zelena energija je uvek objašnjavana kao nešto skupo i nedostižno, ali mislim da će usvajanje Zelene agende za Zapadni Balkan početi da daje rezultate. Nije reč samo o tome da na telefonu vidimo kakav je kvalitet vazduha.“

Kroz Berlinski proces mogu se uo-

čiti evidentna nastojanja Evropske unije da na Zapadnom Balkanu odgovori na upliv „eksternih inicijativa“, posebno kineskih.

„Kina je globalni akter i nema nikakve dileme da je ona za Evropsku uniju i Sjedinjene Države i globalni rival. Zemlje u regionu koje nisu članice Unije mogu da iskoriste i dobre stvari, kada je reč o Kini. Međutim, za ulazak Kine na Zapadni Balkan je odgovorna EU koja se povlačila. Nema vakuuma u međunarodnim odnosima - kada se jedan akter povuče, upada drugi. Infrastruktura je u regionu bila godinama zapostavljena“, podseća Suzana Grubješić, dodajući da se nada da će, u tom smislu, Berlinski proces i ekonomski investicioni plan za Zapadni Balkan doneti rezultate.

Na pitanje šta se u regionu može očekivati od nove američke administracije koja preuzima dužnost u januaru, naša sagovornica kaže da će predsednik Džozef Bajden doneti promene, ali podseća na ono što je, preuzimajući dužnost prošle godine, kazala predsednica Evropske komisije Ursula fon der Lajen, a što bi prema njenom uverenju trebalo i da se ostvari: „Moja komisija će biti geopolitička Komisija posvećena održivim politikama.“

M. Mitrović

Borelj posetio Bosnu i Hercegovinu povodom četvrt veka Dejtonskog sporazuma

Evropski put treba da predvode građani

Dobar je trenutak osvrnuti se na prošlost i čestitati svakome ko naporno radi na stvaranju miroljubivih odnosa. Danas razumemo važnost mira, pomirenja i uzajamnog poštovanja među svim građanima Bosne i Hercegovine, kao i potrebu da se uvažava sve žrtve rata - izjavio je u Saraje-

vu visoki predstavnik EU za spoljnu i bezbednosnu politiku Žozep Borelj. On je glavni grad BiH posetio 21. novembra povodom 25. godišnjice Dejtonskog mirovnog sporazuma. Među ostalima, Borelj je razgovarao i sa predstavnicima mladih, prenela je Regionalna kancelarija za saradnju mladih (RYCO).

Građani BiH moraju s pijetom gledati prošlost, ali i ići ka budućnosti zemlje, koja je evropska, rekao je Borelj. Građani treba da pomognu evropska nastojanja svoje zemlje, a EU će ostati posvećena podršci Zapadnom Balkanu u naporima da gradi bolji i prosperitetniji region, rekao je Borelj.

„Angažman i solidarnost EU su stvarni i vidljivi za sve one koji hoće da ih private“, rekao je visoki zvaničnik Unije, dodajući da se na miru i pomirenju mora naporno raditi svaki dan.

Podrška EU Bosni i Hercegovini i regionu je od ogromne važnosti, rekla je Berina Bukva, koja rukovodi ogran- kom RYCO u BiH. „Zajedničkim snagama sa Evropskom unijom RYCO je podržala vredne inicijative za mlade ljude, mlade radnike, aktiviste i obrazovne ustanove širom Zapadnog Balkana. Ostajemo posvećeni miru i zajedno radimo na tome“, rekla je Bukva, dodajući da je RYCO do sada, povećavajući regionalnu mobilnost stvorila mrežu 4.000 mladih ljudi.

U diskusiji sa predstavnicima mladih Borelj i Johan Zatler, šef Delegacije EU u Bosni i Hercegovini, istakli su da stalni rad na stvaranju prilika za mlade treba da ostane u središtu regionalne saradnje. Zvanična poseta povodom četvrt veka Dejtonskog mirov-

► **Podrška EU Bosni i Hercegovini i regionu je od ogromne važnosti, rekla je Berina Bukva, koja rukovodi ogran- kom Regionalne kancelarije za saradnju mladih u BiH**

nog sporazuma takođe je skrenula pažnju na značaj angažovanja i osnaživanja mladih u procesima pomirenja.

„Hajde da učimo iz prošlosti, od Dejtonskog mirovnog sporazuma i trenutka kada se okončao rat, a mir počeo da se gradi. Svrha moje posete na ovaj veoma poseban dan je da pošaljemo poruku da je budućnost Bosne i Hercegovine na njenom putu ka Evropi. Ali vi treba da gradite svoju budućnost. Evropska unija je tu da pomogne“, zaključio je Žozep Borelj. ▲

S pijetom gledati prošlost, ali i ići ka budućnosti zemlje: Diskusija u EU info-centru u Sarajevu